



Poslodavac vozača teretnih vozila zaposlenih u međunarodnom cestovnom prijevozu je prijevoznik koji izvršava stvarni nadzor nad tim vozačima, snosi trošak njihovih plaća i raspolaže stvarnom ovlašću otkazivanja njihovih ugovora o radu

U svojoj presudi AFMB i dr. (C-610/18), objavljenoj 16. srpnja 2020., veliko vijeće Suda presudilo je da je poslodavac vozača teretnih vozila u međunarodnom cestovnom prijevozu, u smislu uredbi br. 1408/71¹ i 883/2004², prijevoznik koji izvršava stvarni nadzor nad tim vozačem teretnih vozila, u praksi snosi odgovarajući trošak plaće i raspolaže stvarnom ovlašću otkazivanja njegova ugovora o radu, a ne prijevoznik s kojim je taj vozač teretnih vozila sklopio ugovor o radu i koji je u tom ugovoru formalno prikazan kao njegov poslodavac.

U sporu iz glavnog postupka, AFMB Ltd, društvo s poslovnim nastanom na Cipru, sklopilo je s prijevoznicima s poslovnim nastanom u Nizozemskoj sporazume na temelju kojih se obvezalo, uz plaćanje provizije, osigurati, u ime i na rizik tih prijevoznika, upravljanje njihovim teretnim vozilima. To društvo je također sklopilo ugovore o radu s vozačima teretnih vozila u međunarodnom cestovnom prijevozu s boravištem u Nizozemskoj, u skladu s kojima je AFMB određen njihovim poslodavcem. Predmetni vozači teretnih vozila obavljali su svoju djelatnost, za račun prijevoznika, u dvjema državama članicama ili više njih, odnosno čak u jednoj državi članici Europskog udruženja za slobodnu trgovinu (EFTA) ili više njih.

AFMB i vozači osporavali su odluke Raada van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (Upravno vijeće Banke socijalnog osiguranja, Nizozemska) (u daljnjem tekstu: SvB) na temelju kojih je određeno da se na te vozače primjenjuje nizozemsko zakonodavstvo u području socijalnog osiguranja. Naime, SvB smatra da samo prijevoznike s poslovnim nastanom u Nizozemskoj valja smatrati poslodavcima tih vozača, tako da je primjenjivo nizozemsko pravo, dok AFMB i vozači smatraju da AFMB valja kvalificirati poslodavcem i da se, s obzirom na to da se njegovo registrirano sjedište nalazi na Cipru, primjenjuje ciparsko zakonodavstvo.

U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev, ističući ključnu narav tog pitanja za utvrđivanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva u području socijalnog osiguranja, upitao je Sud za pojašnjenja u vezi s pitanjem treba li „poslodavcem” predmetnih vozača smatrati prijevoznike ili AFMB. Naime, na temelju uredbi br. 1408/71 i 883/2004, na osobe, poput predmetnih vozača, koje obavljaju svoju djelatnost u dvjema državama članicama ili više njih, a da pritom ne obavljaju pretežit dio te djelatnosti na državnom području države članice svojeg boravišta, u području

¹ Uredba Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice (SL 1971, L 149, str. 2), u verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 631/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. (SL 2004., L 100, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 96.), i osobito njezin članak 14. točka 2. podtočka (a) (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71)

² Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 465/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. (SL 2012., L 149, str. 4.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 6., str. 328.), i osobito njezin članak 13. stavak 1. točka (b)

socijalnog osiguranja primjenjuje se zakonodavstvo države članice u kojoj se nalazi registrirano sjedište ili mjesto poslovanja poslodavca.

Sud je najprije primijetio da uredbe br. 1408/71 i 883/2004 uopće ne upućuju, za potrebe utvrđivanja značenja pojmova „poslodavac” i „osoblje”, na nacionalno zakonodavstvo ili prakse. Stoga je potrebno autonomno i ujednačeno tumačenje tih pojmova, koje uzima u obzir ne samo njihovu formulaciju, nego i kontekst relevantnih odredbi i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ.

Kad je riječ o korištenom tekstu i kontekstu, Sud je naveo, s jedne strane, da odnos između „poslodavca” i njegova „osoblja” podrazumijeva postojanje odnosa podređenosti između njih. S druge strane, istaknuo je da valja voditi računa o objektivnoj situaciji u kojoj se nalazi predmetna zaposlena osoba i svim okolnostima njegova zaposlenja. U tom pogledu, iako sklapanje ugovora o radu može upućivati na postojanje odnosa podređenosti, na temelju same te okolnosti ne može se konačno zaključiti o postojanju takvog odnosa. Naime, valja usto uzeti u obzir ne samo informacije koje su formalno sadržane u ugovoru o radu, već i način na koji su obveze kako predmetne zaposlene osobe tako i poduzeća izvršene u praksi. Stoga, bez obzira na tekst ugovornih dokumenata, valja utvrditi subjekt pod čijim se stvarnim nadzorom nalazi zaposlena osoba, a koji u praksi snosi odgovarajući trošak plaće i raspolaže stvarnom ovlašću da toj zaposlenoj osobi otkáže ugovor o radu.

Sud smatra da bi tumačenje koje se temelji isključivo na formalnim utvrđenjima, poput sklapanja ugovora o radu, omogućilo poduzećima da premjeste mjesto koje valja smatrati relevantnim za utvrđivanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva u području socijalnog osiguranja, pri čemu takav premještaj u stvarnosti ne doprinosi cilju uredbi br. 1408/71 i 883/2004 koji se sastoji od osiguranja učinkovitog ostvarivanja slobode kretanja radnika. Navevši da je sustav uspostavljen tim uredbama isključivo namijenjen koordinaciji nacionalnih zakonodavstava u području socijalnog osiguranja, Sud ipak ocjenjuje da bi njihov cilj mogao biti ugrožen kad bi usvojeno tumačenje poduzećima omogućilo da se koriste potpuno umjetnim konstrukcijama za uporabu zakonodavstva Unije isključivo radi izvlačenja koristi iz postojećih razlika između nacionalnih sustava.

U predmetnom slučaju Sud je utvrdio da se čini da su vozači dio osoblja prijevoznikâ te da su ti prijevoznici njihovi poslodavci, tako da izgleda da je na njih primjenjivo nizozemsko zakonodavstvo u području socijalne sigurnosti, što je ipak na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri. Naime, te su vozače, prije sklapanja ugovorâ o radu s AFMB-om, odabrali sami prijevoznici te su oni nakon sklapanja navedenih ugovora obavljali svoju djelatnost za račun i na rizik tih prijevoznika. Nadalje, stvarni trošak njihovih plaća snosili su, putem provizije isplaćene AFMB-u, prijevoznici. Naposljetku, čini se da prijevoznici raspolažu stvarnom ovlašću otkazivanja ugovora o radu, a dio vozača je prije sklapanja ugovora o radu s AFMB-om već bio zaposlen kod tih prijevoznika.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293